

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva o. 18, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Na ovinku.

Zopet se poslavljamo od enega leta, ki tone v večnost in ko stojimo na ovinku, je dobro, da se ozremo malo nazaj in si pogledamo pot enega leta, ki jo imamo za sabo.

Kaj nam je prineslo pretečeno leto dobrega in kaj slabega? Kako smo to leto preživeli, kaj smo delali v njem?

Poglejmo resnici v obraz in povejmo odkrito: težko smo živeli tudi preteklo leto, na naših ramenih je ležalo še vedno težko breme vojne, ki je sicer minula, ampak njene zle posledice nas preganjajo še vedno in nas nočejo zapustiti. Najtežja posledica vojne je delamrznost, ki se je polastila velike večine ljudi in naravna posledica te delamrznosti je neznosna draginja, ki teži vse sloje, ker blaga se premalo izdelata, premalo ga pride na trg in kadar je na trgu malo blaga, so cene visoke. Mislimo, da se ne motimo, ako trdimo, da je delamrznost najtežja posledica vojne, ker ona provzroča z neznosno draginjo splošno nezadovoljnost, ta splošna nezadovoljnost je pa ovira za ureditev razmer in za vsak napredek.

Navzlic temu se razmere pri nas vendar počasi sicer, ampak sigurno urejujejo. Preteklo leto smo stopili prvič v osvobodjeni domovini na volišče, da si izvolimo ljudi, ki bodo položili temelje, na katerih naj počiva naša državna stavba. Poprejšnje, začasno narodno predstavništvo ni bilo izvoljeno od ljudstva in zato ni uživalo posebnega zaupanja ljudstva. Njegova naloga je bila tudi zelo omejena: pripraviti vse za volitve in dotlej reševati samo neodložne nujne zadeve. Od takega narodnega predstavništva, s tako omejeno nalogo niti pričakovati nismo mogli mnogo in zato so vsi resnično ljudsko čuteči ljudje komaj čakali dneva volitev, od katerih je vse pričakovalo rešitve iz negotovega položaja in začetka novega življenja in napredka. Upajmo, da bo temu res tako, da bo od ljudstva prosto izvoljena ustavotvorna skupščina svojo nalogo res izvršila ako že ne na splošno zadovoljnost — to je danes zelo težko! — vsaj tako, da se bo njeno delo poznalo, da se kolikor toliko uredijo razmere, ker popolnoma urejene razmere še dolgo ne bodo, kakor v drugih državah, tako tudi pri nas, ki smo čisto nova država.

Na Slovenskem samem smo z ozirom na preteklo leto lahko posebno nezadovoljni posebno z ozirom na naše mejno vprašanje. Na Koroškem smo bili poraženi pri ljudskem glasovanju in ta naš neuspeh je imel za posledico, da smo se morali umakniti s Koroškega in izročiti to po večini slovensko deželo avstrijskim Nemcem, ki nasproti koroškim Slovencem ne poznajo usmiljenja. Sicer v koroškem vprašanju še ni sprego-

vorjena zadnja beseda, ampak pri glasovanju smo doživeli težak poraz in da je bilo glasovanje z naše strani bolje pripravljeno, bi bilo koroško vprašanje že rešeno v našo korist. Še težji je pa udarec, ki nam je bil zadani v mejni pogodbi, sklenjeni z Italijo. Okoli pol milijona Slovencev ostane pod italijanskim gospodstvom vse dotlej, dokler ne bomo močni dovolj, da to krivico popravimo in začrtamo mejo tam, kjer jo je začrtala sama narava, t. j. na Soči in v Brdih.

S čisto domačimi političnimi dogodki v preteklem letu smo pa lahko zadovoljni: ravno proti koncu leta je bil pri volitvah strit klerikalizem, ki se ga je poprej smatralo za nepremagljivega. To je zelo važen dogodek in on nam dokazuje, da je naše ljudstvo obračunalo s preteklostjo, v kateri je drlo za klerikalci čez drn in strn, v slepem zaupanju do ljudi, ki so vedno trdili, da samo oni hočejo ljudstvu dobro, v resnici so ga pa vodili v klavnico za Habsburžane in za velikonemško misel proti Slovanstvu. Obračun s hinavskim, vedno protinarodnim klerikalizmom je bil oster in upati je, da bo pri prvih novih volitvah še temeljitejši.

Ako pogledamo z ovinka, na katerega smo prišli, nazaj, potem v splošnem res ne vidimo za sabo nič posebno veselega, pač pa dosti žalostnega in slabega. Pa ozirom se vseeno pogumno naprej, prekoračimo ovinek s trdnim upanjem, da bo novo leto prijaznejše, boljše, lepše. V veliki meri je to odvisno od nas samih, ker vsak je sam svoje sreče kovač. To ne velja samo za posameznike, temveč tudi za narode. Jugoslovani smo mlad narod, naša prostrana država polna prirodnega bogastva, vsi pogoji so dani za napredek in procvit. Ampak brez dela ni napredka in tudi ne blagostanja, z godrnjanjem in zabavljanjem se ne doseže nič — vsaj nič dobrega ne. Jugoslavija bo napredovala, ona bo močna in v njej bo zakraljevalo blagostanje, ako bodo njeni sinovi na svojih mestih, ako bodo zidali našo državno stavbo in ne podirali. V delu je rešitev in ako bomo v novem letu, ki ga začnemo, res smotreno in pridno delali na vseh koncih in krajih, bomo na koncu leta lahko z veseljem in zadovoljstvom pogledali nazaj na sadove našega dela.

Najboljši odgovor.

Preteklo nedeljo, na dan Sv. Stefana, je zopet grmel z naših prižnic. Ljubljanski škof se je spomnil, da še živi in se lepo razvija napredno časopisje na Slovenskem, navzlic vsem prokletstvom in zato je vnovič pozval podrejeno mu duhovščino na zlorabo prižnic v svrhu agitacije za

klerikalno časopisje in poziva na bojkot naprednega časopisja.

Povelje je povelje in se mora izvršiti, posebno pri tako disciplinirani armadi, kakršna je rimska duhovščina. In zato so duhovniki na dan Sv. Stefana spremenili cerkve v štacune, kjer se je na vse pretege ponujala slaba klerikalna časopisna roba, obenem se pa žugalo z najhujšimi posledicami onim, ki čitajo napredne liste. Da se je proti naši «Domovini» govorilo najostreje, je menda samo po sebi umevno, ker «Domovina» je najbolj boleči trn v klerikalni peti.

Povem po pravici, da nas to čisto nič ne razburja, t. j. mi se čisto nič ne bojimo tega, da bi «Domovina» zaradi tega izgubila katerega svojega naročnika, ker med našimi naročniki ni ljudi, ki takih pridig ne bi pravilno razumeli kot navadno reklamo za klerikalne liste, ki jih naše ljudstvo vedno manj čita, ker vedno bolj spoznava vrednost teh listov in klerikalizma, ki ga oni zastopajo, sploh. Naši naročniki so se že zdavnaj povzpeli duševno tako visoko, da take pridige ocenjujejo popolnoma pravilno in čim bolj duhovščina vpije proti naprednemu časopisju, tembolj se to časopisje razširja v ljudstvu in nosi luč v kraje, kjer je poprej vladala tema. Ginja proti naprednemu časopisju je tako stara, kakor je star naš klerikalizem in navzlic temu ne samo da naprednega časopisja niso mogli politikujoči duhovniki uničiti, temveč se ono vedno lepše razvija in razširja v ljudstvu.

Ako navzlic temu nastopamo proti zlorabi prižnic v umazane klerikalne strankarske namene, delamo to zato, ker hočemo vedno zopet naglašati, da politika, trgovina in podobne stvari ne spadajo v cerkev, ki bi morala biti pravična, nepristranska, nestrankarska — katoliška in ne klerikalna!

Naj nam nihče ne pride s trditvijo, da je klerikalna politika v korist vere in da je podpiranje klerikalne stranke obenem podpiranje vere. Zgledov imamo dovolj doma in drugod, da so se prižnice zlorabljale na agitacijo za ljudi, za katere se je pozneje očitno dokazalo, da so bili vse prej kot dobri katoličani. Dr. Šustersič je izdajal desetletja svoj narod, česar pravi katoličani nikdar ne bi storili in vendar so duhovniki z prižnic skozi desetletja proklinjali vse one, ki so pravočasno uvideli, da je dr. Šustersič navaden izdajalec in mu kot takemu niso hoteli slediti.

Skozi desetletja so torej naši duhovniki zlorabljali cerkev, prižnico in spovednico in agitirali za izdajalca Šustersiča in grnili proti naprednim listom, ki so pisali resnico! Ali je to tudi bilo v korist katoliške vere? Ne, to je bilo samo v korist one protinarodne politike, ki so jo klerikalci vedno vodili in jo vodijo tudi danes, kar klerikalnim voditeljem

očitajo celo njihovi lastni mariborski listi.

Klerikalci so izgubili ono neomajeno zaupanje, ki so ga včasih uživali v ljudstvu. Ljudje so spregledali in videli resnico, ki je ta, da klerikalizmu ne gre za vero, temveč samo in edino za duhovniško nadvlado. Ta nadvlada je šla pri nas za enkrat rakom žvižgat in to klerikalce boli. Oni si želijo vrnitve starih časov, ko so imeli duhovniki vso oblast v svojih rokah in zato delajo na vse kriplje na tem, da bi se ljudstvo zopet vrnilo v njihov tabor, da bi ga duhovščina zopet skubla do mile volje. Zato so duhovniki vpili na dan Sv. Stefana na povelje in po navodilu svojega škofa proti naprednemu časopisju in za klerikalne liste.

Našim prijateljem mora biti pri takih razmerah eno jasno: da je razširjanje naprednega časopisja njihova prva in najlepša dolžnost, ker na ta način odpre oči tudi zadnji zaslepljenec, ki še veruje duhovnikom, da jim je kaj do vere. Oni duhovniki, ki jim je res samo do vere, temu primerno tudi živijo in razširjajo krščanski nauk v ljubezni do svojega bližnjega, ne pa sovraštvo do strankarskih nasprotnikov političnega klerikalizma, ki z vero nima nič skupnega.

Naši prijatelji naj odgovorijo na nedeljske napade združenih agitatorjev s prižnic s tem, da pridobijo z novim letom «Domovini» novih naročnikov. To bo najboljši odgovor, ki ga morejo dati vsi oni, ki so bili zaradi nedeljskih pridig ogorčeni, ker tak odgovor bo klerikalce najbolj zabol.

Dopisi.

Iz Dola pri Ljubljani. Kakor menda po vsem Kranjskem, bila je menda pretečena nedelja po naših cerkvah posvečena generalnemu naskoku na protiklerikalne liste, predvsem na «Domovino». Naš šustersičijanski župnik Matija Kastelic posvetil je svojo nedeljsko pridigo «Domovini» ter pestil in rotil svoje farane, da naj se odpovedo temu listu, ki mora biti s samim peklenskom v zvezi. Grozil je na prižnici, da bo vsakega bralca «Domovine» preganjal in sramotil in da za nje ne bo opravljal nobenih cerkvenih opravil, niti ne bo prišel k njegovi zadnji uri. Zmerjal jih je v cerkvi s tepci in faloti ter se obnašal sploh tako, da je njegovo govorjenje spadalo v kako beznico in ne v cerkev. Preklinjal je Ameriko, preklinjal vojno, to pa samo zato, ker ljudje na farovške besede nič več ne dajo, dasi je za časa vojske molil za zmago Habsburžanov in pridigoval, kako pravična da je ta vojna in pridno podpisaval in agitiral za vojna posojila. Pri izpraševanju pa je grozil ljudem, da ne bo dobil pri spovedi nikdo odveze,

kdor bere kake druge časopise, kakor pa klerikalne, češ da je dobil tako naročilo od škofa, svojega višjega poglavarja. Slišali smo že dosti političnih pridig našega župnika, toda ta pridiga je presegala po svoji nestrpnosti in sovraštvu do onih, ki so drugega političnega prepričanja, vse meje Svetovali bi mu, da naj se raje briga za sebe, da mu ne bo treba zaradi ukradenih zajcev hoditi na sodnijo na Brdo, ki mu je menda pokazala tek na zajce v bodoče.

Sv. Trojica v Slov. goricah. Na Štefanov dan, 26. t. m. ob pol 4. uri popoldne se je vršila v šoli na ličnem, novem odru gledališka predstava s sledečim sporedom: 1.) «Zima», alegorična slika s petjem. 2.) «Sirota», igrokaz v treh dejanjih. 3.) «Jaslice», živa slika. Zanimanje za predstavo je bilo veliko, kajti nad polovico ljudi je moralo oditi zaradi pomanjkanja prostora. Šolska mladina, dasi prvič na odru, je igrala tako izborna, da je žela vsesplošno priznanje. Na splošno željo občinstva se predstava dne 2. februarja 1921 ponovi.

Gorenja vas. Krajevna organizacija «Jugoslovanske demokratske stranke» v Gorenji vasi ima v nedeljo dne 9. januarja 1921 v hiši Martina Brence (v Pestoti) v Gorenji vasi redni občni zbor. Člani, kakor tudi članice se tem potom vabijo, da se tega zborovanja zanesljivo udeležijo. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Ob enem se vsi člani v njihovo korist opozarjajo in svarijo, da se ne dajo varati od različnih agitatorjev, ki pod to ali ono firmo skušajo tega ali onega našega člana vloviti v tabor nasprotna stranke, pa naj si bo to klerikalna, socialdemokratska, ali samostojna kmetijska stranka. Ostanimo zvesti, stanoviti in vztrajni demokratje. Bodimo značajni!

Gospodarstvo.

O lesni produkciji in trgovini v Sloveniji.

Iz trgovskih krogov nam poročajo: Pri izvozu lesa iz Slovenije v inozemstvo pride v prvi vrsti jelovina in bukovina v poštev. Naš hrast je lokalnega pomena in nima, ker je pretrd, dovolj interesentov na svetovnem trgu. Slavonski hrast, ki raste po dolini dostikrat na močvirnatih tleh in je mehkejši, se dá veliko lažje in lažje obdelati. V predvojnih časih ste bili Sicilija in Španija najboljša odjemalca naše bukovine. Sicilija je rabila naš les za pomarančne zaboje, danes seka Italija v Abrucih lastne gozdove. Sedaj gre približno 90 % našega izvoza jelovine in bukovine v Levanto (Grčija, Mala Azija, Egipt itd.).

Sedanji stagnaciji v lesni trgovini so krivi različni vzroki. Eden izmed najtehtnejših je *konservativnost domačih producentov*. Svetovni trg zahteva tipizirano blago n. pr. pri deskah paralelni tip, to so deske z ostrimi, v celi svoji 4 meterski dolžini in paralelnimi robovi. Vzroki te konservativnosti ležijo deloma v tehnično-zastarelih obratih, deloma v tem, da si naši ljudje tega ne pustijo dopovedati. Navzlic veliko boljši kvaliteti našega lesa vendar nas izpodriva romunska češkoslovaška in nemško-avstrijska konkurenca na svetovnem trgu. Rumunska kapaciteta sama se presoja danes na 100 000 vagonov paralelnega tipa. Če upoštevamo nadalje za približno 15 % nižje cene češkoslovaškega in nemško-avstrijskega lesa, lastne obupne prometne razmere in končno pomanjkanje železniških dogovorov z Italijo, ki so preje posebno mali lesni trgovini bili v veliko korist, si bližnjega razvoja naše lesne trgovine ne moremo kar najbolj rožnato naslikati. Našo izvozno lesno trgovino tudi v inozemstvu samem nezadovoljiva splošna situacija Italije sama ima več nacionalne produkcije na Tirolskem in v različnih neosvobojenih krajih. V starem kraljestvu počivajo vsled socialnih težkoč

mnoge industrijske panoge, kupčija z Levanto, ki se nahaja v grških rokah stagnira. Novih kupčijskih sklepov je jako malo, Grki stornirajo stare pogodbe vsled velikega padca dražme. Trst in Bakar sta polna jelovine, nalaga pa se na ladje malo blaga in še to edino iz starih kupčijskih sklepov. Pa tudi *bosanska lesna produkcija* uspešno konkurira z našo. Bosanska industrija ponuja les po nižjih cenah, n. pr. pri deskah za 20 lir in to franco brod Metković.

Končno omenimo pri naštevanju težkoč naše lesne trgovine še *izvozno carino*. Izvozna carina je n. pr. skoro uničila produkcijo bukovnega oglja, ker ga obremenjuje s 6000 K za 10 ton. In vendar bi bila Slovenija v tej panogi zelo produktivna. S forsirano produkcijo bi mogli dobiti letno do 10.000 vagonov bukovnega oglja samo v Sloveniji. Če računamo vagon samo petnajststisoč kron, bi dobil za oglje lepo vsoto 150 milijonov kron. Na intervencijo Zveze industrijev, je ministrstvo za šume in rude odgovorilo, da je produkcija bukovnega oglja proti interesom gospodarstva, pri tem čudnem odgovoru pa ni pomislilo, da nam ta postranski produkt izčisti gozdove, da se mnogokrat vsled težavnega dovoza ne more prodati lesa po ugodni ceni, da bi se mogle velike množine odpadkov dobro uporabiti itd.

Če povzamemo glavne misli tega izvajanja, moramo poudariti, da naša lesna produkcija niti od daleč ni tako odvisna od Trsta, kakor si to Italijani mislijo, da pa nam je navzlic temu treba priboriti si v bodočih pogajanjih primeren prostor v tržaški luki in da je treba polpreti izvoz lesa in lesnih izdelkov, da se na ta način poboljša naša trgovska bilanca.

= Avstrija in Nemčija se brigata za Jugoslavijo. Avstrija se nahaja danes v stanju bankrota. Pred kratkim se je trdovratno širila vest in verjelo se je, da se bo proglasil državni bankrot in da se bodo sedanje novčanice zamenjale za nove, v doslej še nedoločeni relaciji. Šele ekspozice avstrijskega finančnega ministra je dementiral to vest. Vsled brezupnega padanja vrednosti avstrijske krone je Dunaj za nas najcenejši vir skoraj za vse industrijske predmete. Posledica za Dunaj in Avstrijo je ta, da jim tuji odvažajo vse dočim se cene zvišujejo na višino svetovnih cen, kar je za nje uprav katastrofalno. V Nemčiji se opaža, da se tudi ta država ne oporavlja tako hitro od posledic vojne, kakor se je to pričakovalo. Vzrok je iskati v negotovosti, koliko bo Nemčija morala plačati vojne odškodnine. Zato tudi mnoge tovarne delajo samo v omejenem obsegu. Vkljub temu neugodnemu razpoloženju namerava Nemčija pričeti z ekspanzivno gospodarsko politiko, čim bo na čistem glede reparacijskih zahtev entente. Njeni cilji so usmerjeni proti Južni Ameriki, Rusiji in Jugoslaviji. Naravnost čudno je, kako so v višjih finančnih krogih točno informirani o gospodarskih in političnih razmerah v Jugoslaviji. Gotovo imajo dobro organizirano službo za poročila iz naše države in da jej posvečajo veliko pozornost. Zaupanje v našo bodočnost je veliko. Prepričani pa so, da je Jugoslavija, kakor nobena druga država v srednji Evropi v položaju, da more zadoščati vsem svojim potrebam iz svojih lastnih virov, ako se razvije obrt in industrija.

= Kmetijske zbornice. Ministrstvo za poljedelstvo je izdelalo načrt za ureditev kmetijskih zbornic po vzoru sedanjih trgovsko-obrtniških zbornic. Sestavljena je tudi že anketa, ki bo razpravljala o tem načrtu in podala svoje mnenje. V anketo so poklicani razni združni organi.

= Gospodarstvo Rusije. Angleško časopisje poroča, da je Krasinova delegacija v Londonu začela pogajanja z velikimi angleškimi petrolejskimi tvrdkami, ki se tičejo podelitve koncesij za eksploatacijo petrolejskih vrelcev v Baku in Grosniku. — Poročila iz Moskve govore o velikem razburjenju med narodom, ki je nastalo, ko je širša javnost izvedela o vladni naredbi glede podeljevanja koncesij tujim kapitalistom.

= Gospodarski položaj Poljske republike je finančni minister označil kot skrajno resen. Celotni dolgovi znašajo 126,5 milijard. Davčni dohodki so izredno mali in nepravilni. Valuta stalno pada. Država hiti v gospodarski prepad.

= Kriza in brezposelnost v Ameriki. Severna Amerika je s svojo ogromno produkcijo surovin odvisna od potrebe internacionalnega trga. Interes ameriške produkcije zahteva močno internacionalno kupno silo. Ta kupna sila danes ne obstoja in vse panoge industrije preživljajo težko krizo. Velike predilnice so producilo omejele na 40 do 50 % svoje resnične delazmožnosti. Železna in jeklena industrija javlja ustavitve in omejitve obratovanja. V mesecu oktobru t. l. je obratovalo 287 plavžev, v novembru pa samo 252. Dnevna produkcija surovega železa je padla od 106.000 ton na 89.000 ton. Brezposelnost se pogubonosno širi. Delavci se zadovoljujejo s polovično mazo, samo da ne morajo na cesto. Trgovina je v popolni stagnaciji. Domačih in tujih kupcev je vedno manj. Večje firme ponujajo blago za polovično ceno, da bi privabile kupce, druge pa zopet blago zadržujejo, ker so mnenja, da bi prodaja za nizko ceno povzročila le še daljše padanje cen. V nekaterih državah se pojavljajo tudi bančne krize.

= Dovoljeno posojilo. Na temelju naredbe o brezobrestnem posojilu agrarnim združenjem je določil minister za agrarno reformo 1 milijon dinarjev za agrarne zadruge v Sloveniji in na Hrvaškem. Do tega brezobrestnega posojila imajo v Sloveniji v prvi vrsti pravico dobrovoljci, ki stopijo v agrarno zadruge, kakor je odrejeno po naredbi o razdelitvi zemlje med dobrovoljce.

= Za nemško-jugoslovansko trgovsko pogodbo. Te dni se vrše med našimi in nemškimi delegati trgovska pogajanja. Dosedanja posvetovanja so se vršila le v svrhu medsebojnega spoznanja. Seda pa se prično prava pogajanja. Pogodba bo kratka in samo provizorna, značaja, ker se je pokazalo, da so bile vse dosedanje pogodbe, sklenjene za dalj časa, brez pozitivnega rezultata.

= Boda Nemčije. Nemško časopisje opisuje težo gospodarskega in socialnega življenja, katerega živi nemški narod. Milijoni nemških očetov in mater gledajo z žalostjo na propadajočo svojo dečo. Statistika ne more nikdar podati zadosti jasne slike o nemškem pomanjkanju. Pravo sliko je mogoče dobiti samo na licu mesta. Ni treba iti v najbednejše kraje, nego cel srednji in obrtni stan živi bedno. Nastavljenci s stalno plačo nimajo kredita niti za kosček kruha. Iščejo postranske zaslužke s težkim telesnim delom. Učitelji delajo po pouku šest ur v industriji, saški pastirji hodijo v premovalnike, stari profesorji iščejo službe kot vratarji v tovarnah, visokošolci so ponoči zaposleni kot tovarniški delavci. Vsi dobrodelni zavodi so prenapolnjeni. 30 odstotkov vseh nemških domov za dojenje je zaprtih, ker ni sredstev za vzdrževanje. Tuberkuloza se širi v preje najkrasnejša in najzdravejša stanovanja.

= Kdaj je plačati davke? Finančna delegacija objavlja uradno, da je minister za finance na podlagi člena 96. finančnega zakona za leto 1920/1921 odredil, da se vsi davki, ki odpadejo za čas od 1. januarja do 31. maja 1921, razen davka na poslovni promet in davka na vojne dobičke, brez ozira na zapadlost po dosedanjih predpisih izterjajo prisilnim putem po preteku 14 dni, ko se tozadevna odredba objavi po občinah. Za leto 1921 še nepredpisane davke je plačati po višini zadnjega predpisa.

Politični pregled.

Ustavotvorna skupščina si je po zaslugi demokratov še pred božičnimi prazniki

izvolila predsedstvo,

kar so nekatere stranke hotele na vsak način odgoditi do 12. januarja.

Seveda so bili tudi naši klerikalci med onimi, ki so hoteli delo odgoditi, to jih pa ne bo oviralo, da bodo na ves glas vpili, da so samo oni delavni, vsi drugi pa za nič! Sedaj se pa vršijo v Beogradu

pogajanja za sestavo nove vlade,

ker je Vesničeva vlada morala odstopiti zaradi izstopa večjega števila svojih članov in tudi zato, da se sestavi vlada, ki bo odgovarjala izidu volitev. Težko je danes prerokovati, kako se pogajanja med strankami končajo, kdo in kako sestavi novo vlado, ampak eno je gotovo: da bodo v vsaki vladi prav močno zastopani demokrati, ki so tako močni v ustavotvorni skupščini, da se brez njih ne more sestaviti vlada, še manj pa proti njim.

Naši klerikalci pa igrajo v skupščini prav

žalostno in klavrno vlogo,

ker so sami za sebe preslabi, da bi igrali kakršnosibodi pomembnejšo vlogo, s svojo protidržavno politiko so pa napravili vse simpatije pri onih strankah, ki so jih do sedaj podpirale s svojo številno močjo. Naše klerikalce so zapustili tudi srbski radikalci, ki so jih do sedaj podpirali in s tem omogočili dolgo klerikalno vlado na Slovenskem. Radikalci so bili pač prepričani, da je velika večina slovenskega ljudstva v taboru klerikalne stranke, kakor so to vedno naglašali klerikalni voditelji. Volitve so doprinesle nepobiten dokaz, da so se klerikalni voditelji bahali z večino, ki je nimajo in ker so odklonili celo prisego kralju, državi in narodu, so izgubili pri radikalcih še zadnje ostanke naklonjenosti, ki jih je do zdaj držala pokoncu. Je vendar resnica ono, kar smo vedno trdili: da v Jugoslaviji ni prostora za protinacionalni klerikalizem, ki bi moral po vseh pravilih leči v grob skupni s svojo nekdanjo pokroviteljico Avstrijo.

Ustavotvorna skupščina bo menda rešila samo najnujnejša vprašanja: dala bo državi ustavne zakone in izvršila razdelitev države v manjše upravne enote, potem bodo pa najbrže

nove volitve

za redni parlament, ki bo dalje vodil redne državne posle. To je potrebno že zaradi tega, ker novembrske volitve niso dale stalne in močne večine, posebno z ozirom na agrarno reformo, s katero pošteno mislijo menda samo demokrati in zemljoradniki (samostojni kmetje). In agrarna reforma je eno najvažnejših naših notranjih vprašanj, ki se mora rešiti tako, da pride kmet do svoje pravice, t. j. do zemlje, ki jo obdeluje. Pri nas na Slovenskem ni posebno veliko veleposestev, ampak po nekaterih drugih delih naše države, posebno v Bosni, je zemlja v veliki večini v rokah veleposestnikov, kmet je pa samo delavec na tuji zemlji. To nezdravo in krivično razmerje se mora odpraviti, zemlja naj bo last onega, ki jo obdeluje, ne pa last veleposestnikov, cerkve in drugih močnikov.

Kakor je znano, postane po sporazumu, sklenjenem med našo državo in Italijo

Reka svobodno mesto,

a Sušak s pristaniščem Baroš jugoslovanski. Reški pustolovec D'Annunzio pa s tako rešitvijo reškega vprašanja ni zadovoljen, noče se poslužiti odredbam sporazuma in je celo zasedel dva otoka, ki sta po pogodbi prisojena naši državi. Italija je morala nastopiti proti uporniku z vso odločnostjo, četudi nerada, am-

pak primorana v to s pogodbo, ki jo je podpisala. Zato so se vršili okoli Reke te dni krvavi boji med italijanskim rednim vojaštvom in d'Annunzijevimi lezijonarji, ki so dezertirali iz italijanske armade in se pridružili pustolovcu. Zadeva še ni končana, ampak upali je, da bo končana v par dneh. Pač Italijanom se ne more zampati in čisto mogoče je, da je italijanska vlada uprizorila tudi krvavi spopad z d'Annunzijem samo zato, da bi nas še malo opeharila. Upamo, da naša vlada vendar vsaj sedaj ne bo več odnehala niti za las, ker popuščanja je bilo več kot dovolj — z naše strani.

Zdi se, da tudi sedanja bolgarska vlada vodi

neodkritosrčno politiko proti naši državi

in zato za sedaj niti govora ne more biti o kakem zblizanju med obema državama, četudi bi tako zblizanje bilo od velikih koristi za oboje. Bolgari bodo morali pač vso svojo politiko temeljito spremeniti, predno postanejo popolnoma zreli za pošteno zvezo z nami, ker neodkritosrčni zavezniki naša država res ne potrebuje.

Prav zanimivo se razvijajo po povratku kralja Konstantina

razmere na Grškem,

ker zavezniške velike sile nikakor ne čujejo priznati Konstantina za kralja, četudi se ta trudi na vse mogoče načine pokazati, da hoče voditi dose-danjo, Franciji in Angliji prijazno politiko. V tem svojem stremljenju gre Konstantin tako daleč, da je celo sklenil pozvati v Atene in mu izročiti vodstvo grške zunanje politike svojega največjega sovražnika, bivšega ministrskega predsednika Venizelosa, ki se je za časa svetovne vojne uprl in odstavil Konstantina kot kralja! Pa malo je verjetno, da bi hotel Venizelos slediti kraljevemu pozivu. Bolj verjetno je, da ta nenavadno sposobi državnik zopet stori vse, da vrže kralja Konstantina. Velik del armade, posebno v novih grških deželah, je namreč na strani Venizelosa, ker ima ta državnik naravnost velikanske zasluge za narod in državo, kralj Konstantin pa čisto nobenih. Zato se razširjajo vesti, da se postavi Venizelos nepričakovano na čelo armade v Smirni, Traciji, ali v kateremsi bodi novo osvobojenem grškem kraju in proglasi zopet — odstranitev kralja Konstantina. Iz Grčije lahko pričakujemo še prav zanimivih poročil.

Novosti.

Naročnina „Domovine“ za leto 1921 znaša:

mesečno	3 K
četrtletno	9 K
polletno	18 K
celoletno	36 K
1 ozemstvo, letno	100 K

* Našim naročnikom. Z novim letom začne „Domovina“ prinašati zanimivo pesem „o svetovni vojni“ s slikami in karikaturami. V šaljivih verzih bodo tu popisani vsi dogodki od začetka svetovne vojne, ko so dunajski ministri pripravljali napad na Srbijo, pa do pariške konferen-e. V vsaki številki bo izšel en del z eno ali dvema slikama. Kdor hoče torej imeti celo delo, naj se naroči na „Domovino“. To bo edino delo te vrste pri nas in bo imel pri njem vsak mnogo zabave.

* Naše naročnike, ki jim z današnjim dnevom poteče naročnina, prosimo, da jo čim prej obnovijo in s tem olajšajo delo v upravi. Z ozirom

na gonjo, ki jo duhovščina zopet začne s podvojeno močjo proti „Domovini“, smo prepričani, da storijo vsi naši pravi prijatelji svojo dolžnost v tem zmislu, da nam pridobijo novih naročnikov. Klerikalizem je doživel pri zadnjih volitvah težak poraz in čim bolj bo razširjeno v ljudstvu napredno časopisje, ki se ne boji pisati resnico, tem prej bo protinacionalni in protiljudski klerikalizem popolnoma strl.

* Čudna politika samostojnih kmetov. Samostojni kmetje, ki so dosegli pri volitvah v Sloveniji lep uspeh, so zabredli v Belgradu na čudna pota. S tem, da njihov zemljoradniški klub ovira sestavo vlade, jača moč in vpliv dr. Korošca. Kmetje sicer vidijo, da je potrebna za srbske kmete druga taktika, druga pa zanje, vendar ni med njimi nikogar, ki bi bil v moči ubrati pravo pot. Doma kmetje neprestano pritiskujejo na demokrate, da naj jim stoje na strani v obrambi proti klerikalcem, njihovi poslanci v Beogradu pa indirektno podpirajo klerikalce ter delajo proti koristim svoje lastne stranke. Radovedni smo, kako si n. pr. kmetijski poslanci predstavljajo boj za Kmetijsko družbo. Kdo naj varuje kmete, ako se sami nočejo? Bojimo se, da je politika samostojnih že sedaj na stranskih potih. Od sedanjega trenutka zavisi vse. Ako jo sedaj zavozijo, bo konec njihove slave. Povedali smo odkrito besedo, da nam ne bo kdaj kdo očital, da nismo svabili političnih otrok ob pravem času.

* Učitelja za izdelovanje „suhe robe“, najraje invalida, išče invalidski oddelek poverjenstva za socialno skrbstvo. V Invalidskem domu v Dolenskih Toplicah je namreč mnogo invalidov, ki bi se radi naučili izdelovati „suho robo“ (žlice, kuhališke, škefe itd.). Za invalide bi bila služba učitelja tudi stalna, za neinvalidne začasna. Podrobna pojasnila daje (najbolje ustno) Invalidski oddelek v šentpeterski vojašnici v Ljubljani.

* Klerikalna moralna pokvarjenost se da vsak dan dokazati z novimi dokumentarnimi dokazi. Brez laži, hinvščine, grdobije klerikalna politika niti 24 ur ne more živeti. Lep primer so zopet zadnja sodnijska imenovanja, proti katerim vodi „Slovenec“ celo kampanjo, češ, ta imenovanja so zopet znak „korupcije“ (seveda demokratske). Treba je samo konstatirati, da so predlogi za ta imenovanja bili odobreni v deželni vladi takrat, ko je bila izključno klerikalna in da so bili predloženi justičnemu ministru po klerikalnem poverjeniku Fonu. Imenovanja temeljijo v ostalem na objektivno izdelanem predlogu višjega sodišča in se jim s stališča pravilnosti v celoti ne da prav nič ugovarjati. Le v par slučajih je odločevala klerikalna strankarska strast in tako je prišlo do imenovanja gospoda Polenška za predsednika novomeškega okrožnega sodišča, ki je izzvalo v sodnijskih krogih burjo ogorčenja. Ta ugotovitev seveda ne bo nič zalegla „Slovenec“ že ve, za kake vrste ljudi piše svoje članke in notice.

* Politični komisarijati se ustanovijo na važnih obmejnih mestih, ki bodo vodili evidenco oseb, ki prihajajo in odhajajo iz države.

* Novo zdravilišče za tuberkulozne. Zagrebška mestna občina ustanovi prihodnje leto v zagrebški okolici zdravilišče za tuberkulozne. V ta namen je mestna občina votirala 700 000, vlada pa 600 000 kron. Zdravilišče se zgradi na kakem hribu na severni strani mesta, a namenjeno je v prvi vrsti siromašnim slojem.

* Kaznovani klerikalni obrekovalec. Ob času volitve je znani klerikalni agitator Lovšin iz ribniškega okraja obdolžil učitelja Ferluga, v Ribnici, da je ta javno v gostilni izjavil, da ne veruje ne v Boga, ne v svetnike, in da on v tem zmislu vzgaja otroke v šoli. Ribniški dekan in klerikalci so pričeli ostudno gonjo. Nahuiskali so šolske oblasti proti učitelju Ferlugu in so za-

devo z veliko vneto izrabljali pri volilni agitaciji. Učitelj Ferluga je obrekovalec tožil in Lovšin je bil sedaj obsojen na 14 dni zapore. Pa kaj je klerikalcem do tega, saj volitve so končane in do prihodnjih volitev se bo našel že nov obrekovalec. V Ferlugovem slučaju bi pa morali spregovoriti odločno besedo še višji šolski svet, ker je ribniški dekan, kot predsednik okrajnega šolskega sveta na podlagi Lovšinovih laži prisilil učitelja Ferluga, da je prenehal s poukom in ga je „lastnorčno“ zasliševal, ne da bi imel količjak pravice.

* Izseleniški škandal. Nedavno je bil v Crnomlju aretiran tajnik tamkajšnega okrajnega glavarstva Zega zaradi goljufije in zlorabe uradne oblasti. Zega je v zvezi z raznimi zapniki, med katerimi se nahajajo tudi nekateri župniki, izdajal proti dobri nagradi potne liste in druge za izselitev v Ameriko potrebne dokumente. Seveda so mu dajali nagrade predvsem ljudje, ki bi rednim in zakonitim potom potnega lista ne mogli dobiti. Pod Zegovim vodstvom je poslovala zlasti v kočevskem in črnomeljskem okraju cela organizacija za „pospeševanje izseljevanja v Ameriko“ in Zega je bil voditelj njene centralne potovalne pisarne, kamor so se po navodilih njegovih agentov obračali ne le ljudje iz črnomeljskega okraja, temveč iz cele Kranjske ter daleč tja iz Hrvatske. Brezvestni izkoriščevalci, ki so za potni list v „težavnih“ slučajih zahtevali do 4000 kron, so ljudi naravnost gonili v Ameriko, češ tam se služijo dolarji kakor pri nas krone. Od Zege izžeti izseljenci pa so padli v Ljubljani še v drugo volčjo jamo. Prišli so v roke „potovalnih pisarn“, ki so jih neusmiljeno odirale. Končno je na podlagi ovadbe treh kmetijskih fantov, ki so bili plačali pri pisarni Štrukelj in Horak v Kolodvorski ulici, katera je poslovala pod ponosnim angleškim imenom, po 21 tisoč kron, ne da bi prejeli vozne listke, po iciji aretirala lastnika pisarne Ivana Štruklja. Hišna preiskava je spravila na dan mnogo obtežilnega materijala. Tako si je Štrukelj za računaval vozni listek iz Ljubljane v Trst po 8 do 10 dolarjev (1000 do 1400 kron), za visum 40 do 60 kron več nego je taksa itd. Pri preiskavi se je pokazalo, da je bil goljuf tudi sam ogoljufan. Štrukljeva uradnika, bratranec mu Fran Štrukelj in neki Adolf Vladika, sta mu poverila, prvi okrog 45.000 kron, drugi pa 200.000 kron. Oba sta izgubila. Policija ima v rokah že precej materijala, ki kompromitira nekaj uradnikov pri raznih okrajnih glavarstvih, duhovnikov in drugih oseb. Pričakovati je nadaljnjih aretacij.

* K izseljeniškem škandalu. Policijsko ravnanje povzroča vse one, ki ki bili eventualno oškodovani po izseljeniških manipulacijah potovalne pisarne Štrukelj & Horak, da prijavijo svoje zahteve deželnemu sodišču v Ljubljani k spisom Vr IX 2667/20 pismeno ali ustmeno. Leon Štrukelj je namrečval odpeljati en vagon slovenskih knjig in raznih zdravilnih zelišč v Ameriko.

* Regent za sokolstvo. Prestolonaslednik regent Aleksander daroval je kragujevačkemu Sokolu znesek 3.000 dinarjev kot prispevek za zgradbo sokolskega doma.

* Izenačenje zakonov v Jugoslaviji. V ministrstvu pravde ustanovljene so posebne komisije z nalogo, da čim prej pripravijo potrebno gradivo za izenačenje zakonov v celi kraljevini. V komisiji za kazenski zakon sodeluje tudi vseučiliški profesor dr. Dolenc, v komisiji za civilno pravo pa vseučiliški profesor dr. Krek.

* Klerikalni listi o stavki. „Večerni list“ lomi kopje proti „kapitalistični vladi“ ki se je z militarizacijo postavila na stran izkoriščevalcev.

O tem, ali je militarizacija pripuštno in uspešno sredstvo, se da gotovo diskutirati. Klerikalni listi pa imajo najmanj povoda biti glasni, kajti uredbo o militarizaciji je pripravil njihov gospod Korošec in vzeta je naravnost iz njegove miznice. Ravnotako je bilo za klerikalne žurnaliste najbolj priporočljivo da molčijo o posredovanju bivše klerikalne vlade, ki je znala sicer jako hitro in spretno doseči sporazum za povišanje cen premoga, pri pogajanjih za regulacijo rudarskih mezd pa je takorekoč tik pred ciljem „omagala“. Tudi rudarska stavka je za klerikalce le dobrodošla prilika za umazano strankarsko zlorabo.

* „Der Genossenschaftler“. Pod tem imenom izdajata Avstrijec Wenus in neki Ganslmajer list v Kočevju, ki je poln strupa proti državi. Z veliko rascostjo ponatiskuje vsako podlost, ki je v škodo naši državi. Slovenijo seveda šteje med „okupirte Gebiete“ in s triumfom ponavlja iz „Slovenca“, da je v „statorsrbskem“ ozemlju proračunski deficit 3.211.748.048 kron, v „okupiranem“ pa proficit 2.771.003.069 kron. Kočevski učenjak pač meni, da je ta proficit iz davkov starega „Herzogtuma“. Pozabil je, ne glede, da so številke same falzifikat, da v našem proračunu pod Srbijo niso upoštevane samo vsa ministerstva, ampak vsa naša vojska in uradništvo. Kdor zna do pet šteti, ta ve, katere dežele v tej državi so pasivne. Povedali smo že, da je „Genossenschaftler“ speljal Kočevce v klerikalni tabor. Dr. Brejc je obljubil Kočevcem pred volitvami vse možno. Zato sedaj „Genossenschaftler“ milo prosi: „Nun löset euer Wort ein!“ G. Brejc, na dan z besedo, ki ste jo dali Kočevcem. Wenus zhteva zopet nemško gimnazijo za par tisoč Kočevcev. Očividno mu je to obljubo dal dr. Brejc, ki pozna nemško pravičnost iz Koroške. Zdi se, da so Kočevci izročili svojo usodo slabim taktikom. Zbadanja in zadiranja v državo in v demokrate, to so poceni sredstva, a to bo peljalo v prepad. Bilo bi sploh dobro nekatere gg. v Kočevju potipati tako, kakor z nami delajo na Koroškem.

* „Horuck bis Steinbrück“. Pod tem naslovom je bivši urednik „Marburger Zeitung“ Norbert Jahn ustanovil v Gradcu s pomočjo nemških in nemškutarskih visokošolcev društvo, ki med Muro in Dravo razvija živahno propagando za Nemško Avstrijo. Društvo uhotaplja v naše štajerske pokrajine razne brošure in časopise iz Grada. Naše obmejne oblasti naj tem tičem posvetijo potrebno pozornost!

* Avstrijska državna imovina v naši kraljevini. Vsa imovina, premična in nepremična, ki je bila prej last Avstrije, na teritoriju naše države je smatrati sedaj kot splošno državno last, s katero razpolagati ima pravico vlada naše kraljevine.

* Celjski mestni urad je trgovcu Kirbischu, ki je pričel gradnjo tvornice „Cinal“ za izdelavo jedilnega orodja iz modernih zlitin, ustavil nadaljevanje stavbe, ker se Kirbisch ni hotel pokoriti predpisom stavbenega načrta.

* Iz Mozirja nam poročajo, da se tamkaj močno širijo črne koze. Oblasti se premalo brigajo, da bi se razširjanje epidemične bolezni zaustavilo.

* Lovcem in lovkam. Vsako težko in trudapolno delo se mora končati s primerno svečanostjo, zato moramo tudi letošnjo lovno sezijo končati z svečano prireditvijo, kjer se naj zbero vsi veliki in mali „jogri“ čbojega spola ter vsi prijatelji tega zapravljivega stanu. V ta namen priredi „Slovensko lovsko društvo“ na Svečnico velik lovski ples v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Dolžnost vseh lovcev je, da delajo pridno reklamo za ta ples ter pripelje vsak dne 2. svečana v Ljubljano veliko število vdeležencev iz vseh krajev Slovenije.

* **Bav-bav!** Beograjski radikalski «Balkan» si da iz Zagreba poročati, da se je komunistični voditelj in poslanec Sima Marković zmenil z Radičem, da začne skupno z revolucijo, ki naj napravi konec Jugoslaviji. Marković inja baje v Beogradu skrito brezlično postajo, s pomočjo katere je v stalni in direktni zvezi z Ljeningom in, seveda, tudi se češko-slovaškimi komunisti.

* **Vsemi trgevcem in obrtnikom v Sloveniji.** «Obrtniški Koledar» za leto 1921. je razposlan. Ako bi ga kdo pomotoma ne bil prejel, naj reklamira zanj pri upravnistvu «Obrtnega Vestnika» v Ljubljani (E. Franchetti, Dunajska cesta). Koledarju je priložena položnica v svrhu vplačila zneska K 20.— s poštnino vred. Tisti, ki koledarja ne bi hoteli obdržati niti plačati — takih, upamo, bo malo — naj ga vrnejo najkasneje do 3. januarja 1921., da bo še mogoče razpečati ga drugje. Po preteku tega roka upravnistvo ne bo več priznalo vračil. Goriomenjeni znesek naj blagovolijo odjemalci takoj nakazati, ker se potrebuje denar za pokritje stroškov.

* **Naše socialne razmere.** V Beogradu sta prispela te dni znani profesor ženevske univerze Edgar Mile in Rihard Knigge od Lige narodov kot delegata Mednarodnega biroa za delo v svrhu proučevanja naših socialnih razmer. Obiskala bodeja vsa naša ministrstva.

* **Papirnica na Reki pogorela.** Iz Bakra javljajo, da je velika tvornica papirja ob Rečini pogorela. Pogorelo je tudi več javnih in privatnih poslopij.

* **Celjski mestni deficit.** Gorenjski svet v Celju je imel dne 27. t. m. sejo, na kateri je bil predložen proračun mestnega urada za leto 1921. v velikih obsevih. Proračun izkazuje preko en milijon primanjkljaja. Ako bi se hotel ta primanjkljaj pokriti, bi se morale zvišati občinske doklade za najmanj 400 odstotkov, kar pa je nemogoče. Zato bo treba poiskati druga sredstva. Izvoljen je bil proračunski odsek, v katerem se nahajajo: finančni svetnik dr. Sedlar, Rebek, Kolenc, Cestnik, doktor Ogrizek in Koren. Odsek ima nalogo, da natančno preštudira proračun in stavi glede pokritja primanjkljaja primerne predloge.

* **Za koroške begunce.** Vojaška oblast je dala koroškim beguncem na razpolago barako. V svrhu njene opreme pa je treba še kuhinjske posode, štedilnika, postelj, posteljnih odev, slamnic. Begunci prosijo slovensko javnost, da jih v tem podpira in odstopi razpoložljive stvari «Gospodstvu zvonu» (Piarna dr. Oblak v Ljubljani).

* **Ujeti Arnavti ubili svojega nadzornika.** Kakor poročajo iz Skoplja, je 10 obsojenih Arnavtov, ki so bili zaprti v skopski kaznilnici, pobegnilo od dela. Ubili so svojega nadzornika Vladimira Spasića ter potem zbežali. Doslej jih še niso prijeli.

Komunistični naklepi v Jugoslaviji.

Beograd, 29. dec. Današnja «Epo-ha» prinaša poročilo svojega dopisnika iz Varšave o delovanju avstro-sovjeta v Kijevu. Poročilo objavlja, da je bilo sovjetski delegaciji na Dunaju dostavljenih 50 milijonov rubljev v zlatu za propagando v Češko-slovaški in Jugoslaviji. Polovica tega denarja je šla na Dunaju, druga polovica pa je bila poslana v Zagreb in Beograd. V Zagrebu, Sarajevu in Leskovcu se vidijo gotovi tipi iz Harbina, ki so bili poslani od avstro-sovjeta v Kijevu, da širijo boljševiško propagando v Jugoslaviji.

Sarajevo, 29. decembra. Potom preiskave se je ugotovilo, da je rudarska stavka popolnoma komunistično delo. Orožniki so aretirali 85 delavcev, ki so streljali na orožnike. Aretirani so bili tudi tuji agitatorji, ki so bili svoječasno izgnani iz države. Pri izvršenih hišnih preiskavah v delavskih stanovanjih so našli orožje in municijo. Najzanimiveje je, da so zasledili komunistični arhiv, ki dokazuje, da bi moglo imeti to gibanje večje posledice. Iz teh dokumentov je razvidno, da je komunistični odbor že imenoval komisarije, podkomisarje in ostale funkcionarje sovjetske uprave.

Izbruh generalne stavke v Beogradu in Zagrebu.

Beograd, 29. decembra. (Izv.) Komunistično centralno vodstvo je proglasilo kot protest proti uredbi o militarizaciji 24urni generalni štrajk v Beogradu in Zagrebu. Komunistični voditelji skušajo z vsemi sredstvi doseči, da bi bil štrajk popoln in agitirajo celo, da se mu priključujejo nastavljenici v električnih centralah in plinarnah. Vlada je ukrenila potrebne varnostne odredbe. Štrajk izbruhne o polnoči ter naj traja 24 ur.

Zagreb, 29. decembra. (Izv.) Vlada je za danes ustavila privatni telefonski promet med Beogradom in Zagrebom.

Zagreb, 29. decembra. (Izv.) Po nalogu iz Beograda izbruhne pol ure pred polnočjo 24urni protestni generalni štrajk. Razširjena je vest, da bo ustavljeno delo tudi v plinarni, električni centrali in pri vodovodu. V agitacijo so vmešani razni tuji elementi. Izvršene so potrebne varnostne odredbe. Listi jutri ne izidejo. Popoldne se je vršil komunističen shod ki je potekel mirno.

Zagreb, 29. decembra. Jutri se vrše v okolici Zagreba velike vojaške vaje, katerih se udeležuje celokupna garnizija.

D'Annunzio in Radič.

Trst, 29. decembra (Izv.) Današnja «Edinost» poroča, da je pred izbruhom

sovražnosti na Reki sklical d'Annunzio svoj «vojni svet», kateremu je obrazložil svoj na veliko zasnovani načrt, ki naj bi izzval revolucijo v Italiji in — Dalmaciji. Ta revolucija naj bi zrušila sedanjo italijansko vladno in monarhistično državo v nje temeljih. Istočasno bi se oboroženo in organizirano ljudstvo v Jugoslaviji dvignilo proti Srbiji. Delo organizacije v Jugoslaviji se vrši že sedaj v sporazumu z Radičem in bo ojačeno vsled sodelovanja nekega generala in nekega visokega črnogorskega častnika, ki se nahajata sedaj na Reki kot gosti d'Annunzija. Za izvedbo tega načrta mu treba — je rekel d'Annunzio — največ tri mesece časa.

Razkrita fašistovska pobuna v Trstu.

Trst, 29. dec. (Izv.) Današnji «Laboratore» javlja, da je tržaška policija prišla na sled dobro pripravljeni fašistovski zaroti, ki je imela namen uprizoriti onega dne, ko se začne sovražnost proti Reki v Trstu pobuno. Pri raznih lušnih preiskavah je našla policija veliko število bomb, orožja, dinamita in municije, kakor tudi važne dokumente, iz katerih je razvidno, da so bili fašisti v zvezi in dogovoru z d'Annunziem. Preiskava se vodi jako tajno, v afero so zapletene mnoge odlične osebe na vplivnih mestih. Poročilo «Laboratore» o teh razkritjih je skoraj vse zaplenjeno.

Kako je hotel Ludendorff zavojevati srednjo Evropo.

Pariz, 29. decembra. «Matin» priobčuje izvleček iz zaupnega poročila o nemškem reakcionarnem rovarstvu v Srednji Evropi po Kappovem puču, s čemer so se bavile «Times». Po tem poročilu je po generalu Ludendorffu uvedeni akcijski komite vzprijel neznanega uspeha ki ga je imela protirevolucija v Nemčiji, začel zbirati nezadovoljne inozemce in sklenil, z novimi srednjeevropskimi vladami prekiniti stike in nastopiti najprej proti Avstriji. V ta namen naj bi se premaknile vse razpoložljive vojaške formacije proti jugu in naj bi se začel novembra, najkasneje pa pred novim letom napad proti Dunaju. Pri tem naj bi sodelovali tudi protirevolucijski življi Rusije in Madžarske. Polkovnik Bauer in Trebitsch — Lincoln sta prišla dne 15. maja v Budimpešto, kjer ju je sprejel Horty, katerega sta po daljšem razpravljanju pregovorila, da se priključi nemško - ruskim kombinacijam.

Razno.

× **Kako pušijo ljudje.** Način, kako v raznih delih sveta pušijo in pretvarjajo tobak v dim je v posameznih deželah zelo različen. Japonci pušijo tobak ki je tenak kakor njegov las. Tobak Amerikanca je zrnat; nosi ga v žepu v pločevinasti škatlici, iz katere

ga siplje v svojo pipo ali na cigaretni papirček. Prireditve tobaka je skrivnost raznih ameriških tvornicarjev. Trdijo, da ameriški tobak dobiva svoj prijeten duh od primesi čokolade. Na otokih v Južnem morju gojijo domačini posebno vrsto tobaka. Preden pušijo, ga malo opražijo ter potem zavijejo v list banane. Evropejci pušijo v teh krajih samo cigarete. Tobak, tako prirejen, se prijetno puši a ne gori rad. Kitajci dajejo prednost opiju, sicer pa pušijo tobak v malih kovinastih pipicah. V novešem času potujejo zastopniki raznih tobačnih tovarn po Kitajski. Na Javi pušijo domačini male cigarete iz bambusovih niti, dočim tamkaj naseljeni Evropejci pušijo težke smodke, ki se izdelujejo na sosedni Sumatri. Sličan material za cigarete uporabljajo tudi Malajci. Sedaj tudi Japonci pušijo cigarete. V Indiji se pušijo večinoma smodke. Indijski tobak nima tiste arome kakor jo je imel nekdanj. ko so ga gojili na istem zemljišču kakor mak je bil prepovedan opij, se je opustilo tudi gojenje maka. V Birnu pušijo moški, ženske, pa tudi otroci dolge cigarete, narejene iz suhega listja, bambusovih niti in tobaka. Evropejci pušijo v Birmi debele smodke, ki jih kadilci zelo hvalijo. Na Ruskem dajejo prednost cigareti na Nemškem smodki. V Jugoslaviji obvladuje cigareta in smodka je v naših južnih krajih, zlasti v Srbiji skoraj neznana. Zanimivo je, da srbske tobačne tovarne niso nikdar izdelovale smodk. Zvečenje tobaka je udomačeno pri Nemcih in severnih obmorskih narodih ter menda med mornarji celega sveta. V Jugoslaviji se žveči tobak skoraj le pri Slovencih.

× **Krsta kralja Atila.** V koritu reke Aranke pri Nagy Szent Miklosu so našli te dni veliko krsto, katero bodo previdno izkopali in spravili na suho. Arheologi so mnenja, da je to najbrže krsta kralja Atila, ki je bil baje položen v trojno krsto ter pokopan v koritu reke.

Imate bolečine? V obrazu? V vsem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Čudili se boste! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebe.

Ali trpite na počasni preba? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 K. Prava želodoc okrepujoča švedska tinktura steklenica 20 K. Omot in poština posebe, a najceneje. *Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza-trg št. 360, Hrvatska.* A.

Les, hlode, trame, deske drv., oglje kupuje tvrdka F. Škrbec, trgovin. z lesom Miklošičeva cesta št. 8/I (aspro i hot-l. Union).

Vodovodne in plinovodne cevi v premeru po 4/4 in 5/4 cale, oddaja mnogo pod dnevno ceno, uvozna tvrdka J. Razboršek, Smartno pri Litiji.

Glavna glavnica: K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerva: okrog K 10.000.000

Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj

Sprejema: Vloge na knjižico. — Vloge na tekoči račun. — Izdaja: Čeki, nakaznice in akreditivi na vsa tuja in domača mesta.

Daje predjume: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovaške kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzne naročila in jih izvršuje na kulantnoje.

Brzjavni naslov: **Jadranska.**

Telefon št. 257.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Štritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Pragi.

Glavna glavnica in rezerva okrog K 50.000.000.—
Telefon št. 257.

Sprejema vloge na knjižico in tekoči račun pravi ugodnosti obrestovanja.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev = valut in dovoljuje vskakovatne kredite. = Brzjavni naslov: «Banka».